

David Graeber

***Közös
remény***

A Pagini Libere (Szabad Oldalak) egy anarchista kiadó.

Decentralizált, autonóm és horizontálisan szerveződő kollektíva. Román és – alkalomadtán – más nyelvű nyomtatványaink (könyvek, brosrák, fanzinek) kiadásával az a célunk, hogy a jelenlegi kapitalista és autoritárius rendszernek ellenállni képes személyeket és gyakorlatokat népszerűsítsünk, ösztönözzünk.

A libertárius hagyományban a pamflet, a rejtve és titkon nyomtatott kiadványok gyakran közkezen forogtak, szabadon. A Pagini Libere Kiadó folytatni kívánja ezt a hagyományt és arra bátorít mindenkit, hogy használja, adaptálja és – ha indokolt – módosítsa szövegeinket. Az egyetlen kitétel az, hogy mindez ne kereskedelmi célból történjen. Arra kérjük azokat, akik az általunk kiadott anyagokat vagy az azokból kiragadott részteket használják, amennyiben lehetséges, jelezzék a forrást.

pagini-libere.ro

facebook.com/editurapaginilibere

instagram.com/paginilibere

editurapaginilibere@protonmail.com

A Szabad Oldalak kollektíva tisztában van a fizikai könyvek ökológiai hatásával, ezért emlékeztetjük azt hogy:

Oszd meg

a könyveid szeretteiddel a családból vagy a közösségből.

Ajándékozd el

a könyveket, amelyekre már nincs szükséged.

Ne dobd el

soha a könyveket, még ha megrongálódtak sem. Valaki másnak örömet okozhat.

Javítsd meg

Keríts időt, hogy megjavíts egy könyvet és adj esélyt, hogy másokhoz eljusson.

Csak azt vedd meg, amire szükséged van

Ne vásárolj könyveket dísznek. Azt vedd meg, ami tényleg érdekel.

Ezt a szöveget a Tett weboldaláról vettük át:
<https://tett.merce.hu/2022/02/11/david-graeber-kozos-remeny/>

Úgy tűnik, holtpontra jutottunk.

A kapitalizmus jelenlegi formájában kezd széthullani, de a pénzügyi intézetek vergődésének hála, nincs egyértelmű alternatívánk. A szervezett ellenállás gyenge és inkoherens: a globalizációkritikus mozgalom mára csak árnyéka egykori önmagának. Jó okunk van azt hinni, hogy egy generáció múlva a kapitalizmus nem létezik már, abból az egyszerű okból kifolyólag, hogy képtelen örökké fenntartani a korlátlan növekedést egy véges bolygón. Ezzel szembeállva következik általában a térdreflex: még a „progresszívok” is bepánikolnak és ragaszkodni kezdenek a kapitalizmushoz, mert egyszerűen képtelenek egy olyan alternatívát elképzelni, ami nem rontja tovább a helyzetet.

Az első kérdés, amit fel kell tennünk: hogyan jutottunk ide?

Normális, hogy emberi lények képtelenek legyenek elképzelni, milyen lehetne egy jobb világ?

A reménytelenség nem természetes. Valami mindig kiváltja. Ha tényleg meg akarjuk érteni a mostani helyzetet, először meg kell értenünk, hogy az elmúlt harminc évben végbement egy átláthatatlan bürokratikus rendszer kiépülése; egy olyan óriási gépezet, ami elsősorban és leginkább arra lett tervezve, hogy elpusztítsa az összes lehetséges alternatíva vízióját. Ez a világ vezetőinek abból a létező rögeszméjéből gyökerezik, hogy a társadalmi mozgalmak növekedése, felvirágása és az alternatívák felmutatása láthatatlan maradjon;

hogy azok, akik a már létező hatalmi rendszerek kihívóiként lépnek elő, soha, semmilyen körülmények között ne tűnhessenek győzteseknek. Hogy ezt elérhessék, kénytelenek voltak hadseregek, börtönök, rendőrségek, különböző személyi-, és vagyonőr cégek, rendőrségi és katonai információgyűjtő rendszerek és olyan propagandagépezetek láthatatlan apparátusát kiépíteni, melyek, ha nem is támadják a szebb jövőről kialakult képet, de félelemben, sovínyszta konformitásba és pusztán kilátástalanságba taszítják az embereket, aminek következtében minden, a világ megváltoztatására irányuló gondolat üres képzelgésnek tűnik.

Láthatjuk, hogy a szabad piac képviselőinek fontosabb ennek az apparátusnak a fenntartása, mint mondjuk egy életképes piacgazdaságé.

Hogyan másképp lehetne megmagyarázni például azt, ami az egykori Szovjetunióban történt, ahol azt hitték, hogy a hidegháború végével a katonaságot és a KGB-t is leépítik, a gyárakat pedig újra fel, a valóságban mégis ennek szöges ellentéte következett be? Ez csak egy, szélsőséges példa volt arra, ami mindenhol történik. Ez a rendszer gazdaságilag egyértelműen egy felesleges teher: a fegyverek, a biztonsági kamerák és a propagandagépezetek rendkívül drágák és semmit sem termelnek, ami azt eredményezi, hogy mélybe rántják magukkal az egész kapitalista rendszert és magát a Földet is.

A pénzügyi spirálok és a gazdasági buborékok végeláthatatlan láncolata egyértelmű következményei ennek a berendezkedésnek. Nem véletlen, hogy az Egyesült Államok lett a világ vezető katonai („védelmi”) nagyhatalma és a hamis biztonság legfőbb hirdetője. A gépezet célja az, hogy szétzúzza az emberi képzelőerőt és elpusztítsa az alternatív jövőképek megálmodásának lehetőségét. Ennek eredményeképpen már nincs mit elképzelni az egyre több és több pénzen és az adósságok kontrollálhatatlan spirálján kívül.

Mi is az adósság tulajdonképpen, ha nem elképzelt pénz, ami a jövőben viszont valóság lesz: jövőbeli profit, olyan munkások foglalkoztatásából, akik

még meg sem születtek. A tőke tehát ennek a jövőbeli profitnak a vásárlása és eladása; ha valaki úgy hiszi, hogy a kapitalizmus örökké fog létezni, csak egyetlen gazdasági demokráciát tud elképzelni, ahol mindenki szabadon fektethet be – akár saját részüket is bevonhatják a jövőbeli profit vásárlásának és eladásának játékába, még ha ezt a profitot végül el is veszik tőlük.

A szabadság egyenlő lett azzal, hogy asszisztálunk saját örökös rabságunkhoz.

Mivel ez a buborék a jövőképek elpusztítására épült, amikor kipukkad nem marad más – ha csak egy pillanatig is – mint a semmi.

Ez a hatás azonban csak átmeneti. Ha bármit tanulhatunk a globalizációkritikus mozgalom történetéből akkor az az, hogy amint a nyitottság akárcsak legkisebb szikrája is felcsillan, a képzelet azonnal felszínre tör. Ez történt a '90-es évek végén is, amikor egy pillanatra úgy tűnt, mintha egy békésebb világ felé haladnánk.

Az elmúlt ötven évben az Egyesült Államokban mindig ugyanaz a recept érvényesült, ha valahogy megvalósulni látszott a béke, felbukkant egy szélsőséges társadalmi mozgalom, gyakorlati tetteket és a demokráciában való aktív részvételt hirdetve, hogy alapjaiban rengesse meg a politikai életet. Az '50-es évek végén az afroamerikai polgárjogi mozgalom; a '70-es évek végén az anti-nukleáris mozgalom. A globalizációkritikus mozgalom ugyanezt tette, csak az egész bolygót átfogóan és magával a kapitalizmussal szembeállva. Ezek a mozgalmak általában rendkívül hatásosak. A globalizációkritikus mozgalom különösképpen.

Kevesen értik csak, hogy azért tűnt fel, majd el olyan hirtelen, mert váratlanul gyorsan érte el legfőbb céljait. Egyikünk sem hitte volna amikor 1999-ben Seattleben vagy 2000-ben az IMF (Nemzetközi Valutaalap) washingtoni csúcstalálkozóján szerveztünk tüntetéseket, hogy nagyjából három, négy éven belül a WTO (Kereskedelmi Világszervezet) módszerei elavulnak, hogy a „szabad piac” ideológiája szinte teljesen hitelét veszti, és minden kereskedelmi

szerződést, amit próbáltak ránk erőltetni – legyen szó az MIA-ról vagy az Amerikai Szabadkereskedelmi Övezetről – visszaverünk, hogy a Világbank bukdácsolni fog, és az IMF hatalma a világ lakosságának egy jelentős hányada felett teljesen megszűnik. És mégis pontosan ez történt. Az IMF sorsa különösen megdöbbentő. A déli félteke egykori réme mára csak megtört maradványa egykori önmagának, hitelét veszítve, megaláztatott kényszerül aranytartálékai kiárúsítására, miközben elkeseredetten keresi következő globális küldetését.

Eközben a „harmadik világ adósságának” nagy része egyszerűen eltűnt. Mindezek egy olyan mozgalomnak a közvetlen eredményei, amelynek olyan hatásosan sikerült mozgósítani a nemzetközi ellenállást, hogy a hatalmon lévő szervezetek először hitelüket veszítették, ezután az Ázsiában, de főképpen a Latin-Amerikában regnáló kormányokat saját lakosságuk kényszerítette arra, hogy ellenálljanak a nemzetközi pénzügyi rendszerek blöffjeinek.

A legfőbb oka, hogy a mozgalom összezavarodott, az volt, hogy senki nem számolt azzal, nyerhetünk is.

Természetesen van egy másik ok is. Semmi sem rémíti meg annyira a világot, de különösképpen az Egyesült Államok vezetőit, mint az alulról szerveződő demokrácia. Amikor egy őszintén demokratikus mozgalom felbukkan – különösen, ha egy olyan, ami a civilek ellenállására és a közvetlen cselekvésre épít, mindig ugyanaz a reakció fogadja; a kormány azonnali engedelményeket tesz (jól van, szavazhattok!; oké, semmi atom!), aztán katonai feszültséget generál külföldön. Ezzel a mozgalmat arra kényszerítik, hogy háborúellenes mozgalommá alakítsa át magát, ami a legtöbb esetben egy sokkal kevésbé demokratikus szervezetet eredményez. Így lehet, hogy az afroamerikai polgárjogi mozgalmat Vietnám követte, az antinukleáris mozgalmat az el salvadori és nicaraguai harcok, a globalizációellenes mozgalmat pedig a „War on Terror”.

Ez az a pont, ahol rájöhetünk, hogy ezek a „háborúk” milyen célt szolgáltak valójában: egy hanyatló hatalom kapkodó és nyilvánvalóan kudarcra ítélt

erőfeszítései voltak, hogy egy bürokratikus hadigépezet és a spekulatív tőke kapitalizmusának sajátos elegyét folyamatos globális állapottá tegye. Az, hogy ez a rothadó rendszer hirtelen összeomlott 2008 végén – legalábbis részben –, annak köszönhető, hogy egy olyan mozgalom elvégezte már a munka nagy részét, amely a 9/11 következményeképp megerősödő korlátozásokkal szemben, és a megdöbbentő kezdeti sikerek tükrében felmerülő „hogyan tovább?” zavarában szinte teljesen eltűnt a színről.

Persze, nem teljesen.

Egyértelműen a népi képzelet feltámadásának határán állunk.

Ez nem kéne, hogy ekkora gondot okozzon. A legtöbb hozzávaló már megvan. A probléma az, hogy az érzékeinket gúzsba kötötték a könyörtelen propaganda évtizedei, és már észre sem vesszük őket. Gondoljunk itt most a „kommunizmus” fogalmára. Kevés olyan fogalom van, amit ennyire becsmérelnek.

Az általános vélekedés, amit hajlamosak vagyunk mi is gondolkodás nélkül elfogadni az, hogy a kommunizmus egyenlő az állami fennhatóság alatt működő gazdasággal és hogy nem több holmi utópisztikus álomnál, hiszen a történelem már bebizonyította, hogy egyszerűen „nem működhet”. A kapitalizmus pedig, bármilyen kellemetlen is, az egyetlen opció, ami marad. Pedig a kommunizmus érvényesül mindig, amikor a „mindenkitől képességei szerint, mindenkinek szükségletei szerint” elv válik az emberek cselekedeteinek mozgatórugójává – vagyis mindig, amikor emberek együtt dolgoznak, hogy valamit elérjenek. Ha ketten javítanak egy csövet és az egyikük azt mondja „Légy szíves, adj egy fogót!”, akkor a másik nem úgy válaszol, hogy „Nekem az miért jó?” (Feltéve persze, ha valóban meg akarják javítani a csövet.) Ez igaz még akkor is, ha történetesen a Bechtel vagy a Citigroup alkalmazottjairól beszélünk. Még ők is a kommunizmus elveit alkalmazzák, mert valójában csak azok tudnak működni.

Ugyanebből az okból kifolyólag térnek vissza városok vagy akár egész országok a természeti katasztrófákat és gazdasági válságokat követően a kommunizmus

egyfajta rögtönzött változatához (néhányan mondhatják, hogy azért, mert ezek között a körülmények között a piacok és a hierarchikus rendszerek megengedhetetlen luxusnak számítanak.)

Minél több kreativitást igényel egy munka, minél több embernek kell improvizálnia egy feladat elvégzéséhez, annál egyenlőbb lesz a létrejött kommunizmus: ezért van az, hogy még a republikánus informatikusok is kis demokratikus kollektívákat hoznak létre, amikor új szoftverek fejlesztésével próbálkoznak. Az autokratikus, vagy akár a fasiszta jellegű kommunizmus csak akkor állhat elő egy munkahelyen, ha a munkában szabályokat állítanak fel és unalmassá teszik azt, mint például a gyártósorok mellett. De a tény az, hogy még magánvállalkozások is vannak, belső működésüket tekintve, kommunisztikus elvek mentén szervezve.

A kommunizmus tehát már itt van. A kérdés csak az, hogy hogyan tudnánk még demokratikusabbá tenni. A kapitalizmus a kommunizmuson való túllendülés egy módja – de mint azt a tapasztalat mutatja, egy katasztrofális módja. Egyértelmű, hogy egy jobban működő alternatívát kell találnunk: lehetőleg egy olyat, ami nem ugraszt minket szisztematikusan egymás torkának.

Mindennek tudatában könnyű megértenünk, hogy a kapitalisták miért hajlandóak különösen sok erőforrást feláldozni a reménytelenség-gépezet működtetése érdekében.

A kapitalizmus nem csak egy silány alternatívája a kommunizmusnak: köztudott, hogy periodikus hajlama van a széthullásra. Amikor ez megtörténik, az ezen nyereszkesedőknek meg kell győzniük mindenkit – leginkább a szakembereket, az orvosokat, a tanárokat és gazdasági szakértőket – hogy nincs más lehetőség, mint kötelességtudóan megpróbálni újra összerakni a rendszert, hogy valami olyasmi legyen a végeredmény, mint ami eredetileg volt. Ez figyelmen kívül hagyja a tényt, hogy a legtöbben, akik részt vesznek a rendszer újjáépítésében, egyáltalán nem is szimpatizálnak vele és van legalább egy homályos

sejtésük arról – a mindennapi kommunizmus megszámlálhatatlan mennyiségű tapasztalása révén – hogy muszáj lenne megalkotni legalább egy kevésbé ostoba és igazságtalan alternatívát.

Ez az oka annak – ahogy azt a nagy gazdasági világválság megmutatta –, hogy bármilyen elfogadhatónak tűnő alternatíva létezése, még ha az olyan kétes is, amilyen a Szovjetunió volt az 1930-as években, a hanyatlást látszólag megoldhatatlan politikai válsággá változtathatja.

Akik fel akarják forgatni a rendszert, korábbi keserű tapasztalataik révén már megtanulták, hogy az államokban nem bízhatunk. Az elmúlt évtizedben a kölcsönös segítségen alapuló szervezetek ezer féle módon fejlődtek ki, ezek legtöbbször azonban fel sem került a globális média radarjára. Pedig igazán sokféle lék lehetnek: a kis cégektől vagy vállalatoktól egészen a hatalmas antikapitalista kísérletekig bármiről beszélhetünk, például elfoglalt gyákról Paraguayban és Argentínában, vagy önszerveződő teaültetvényekről és halászatról Indiában, autonóm intézményekről Koreában, felkelő közösségekről Chiapasban vagy Bolíviában, földnélküli parasztok összefogásáról vagy szomszédok szövetségéről, amik feltűnnek mindenütt, ha a hatalom és a tőke rossz irányba húz.

Lehet, hogy nem is ideológiai alapon szerveződtek, sőt ezek a közösségek nagy valószínűséggel nem is tudnak egymásról, de mind ugyanannak a vágnak köszönhetően jöttek létre, ami szerint meg kell szabadulnunk a tőke logikájától. Sok helyen van már együttműködés. A „szolidáris gazdaság” minden kontinensen létezik, legalább nyolcvan különböző országban. Arra a pontra jutottunk, ahol azon gondolkozhatunk, hogyan kössük össze őket globális szinten, új mintákat teremtve Földünk közösségének, hogy egy valódi lázadó civilizációt hozzunk létre.

Ezek az alternatívák szétzúzzák azt a készletet, hogy a rendszert ugyanazon minta mentén kell újra és újra összerakni – ezért lett a globális kormányzás legfontosabb célja, hogy eltörölje őket, vagy ha ez nem lehetséges, elérje legalább

azt, hogy senki ne tudjon róluk. Ennek tudatosítása lehetővé teszi számunkra, hogy minden, amit éppen teszünk, új megvilágításba kerüljön.

Rá kell ébrednünk, hogy mind kommunisták vagyunk, amikor együtt dolgozunk, mind anarchisták vagyunk, mikor egy problémát anélkül oldunk meg, hogy rendőrhöz vagy ügyvédhez fordulnánk, mind forradalmárok vagyunk, amikor valami igazán újat alkotunk.

Felmerülhet a kifogás: egy forradalom nem kötheti magát ehhez. Ez igaz is. Ebben a tekintetben a nagy stratégiai viták csak most kezdődnek. Egyébiránt, lenne egy javaslatom. A népi mozgalmak legalább ötezer évig az adósságok okozta problémákra fókuszáltak – már jóval a kapitalizmus előtt is. Ennek oka van. Az adósság az egyik valaha volt leghatékonyabb eszköz, amit azért alkottak meg, hogy olyan viszonyokat normalizáljon és tegyen morálisan elfogadhatóvá mindenki számára, amelyek erőszakon és az erőszakos egyenlőtlenségen alapulnak. És amikor ez a trükk már nem működik, felrobban minden. Épp, mint most. Egyértelmű, hogy az adósság a rendszer legnagyobb gyengesége; a pont, ahol kicsúszik bárki irányítása alól, viszont határtalan lehetőséget is nyújt a szerveződésre. Beszélhetünk az „adósok lázadásáról” vagy az „adósok összefogásáról”.

Talán kezdhethetnénk mondjuk egy fogadalommal a kilakoltatások ellen; egy ígérettel – szomszéd a szomszédnak –, hogy támogatjuk egymást, ha bármelyikünket el akarnák üldözni az otthonából.

A küldetésünk nem csak abból áll, hogy kihívjuk az adósság regnáló hatalmát és a kapitalizmus valódi lényegét – morális alapját –, amiről most kiderült, hogy csak egy csomó megszegett ígéret, hanem hogy valami újat is létrehozunk.

Az adósság végül is csak ennyi: egy ígéret, a mai világ pedig hemzseg be nem tartott ígéretektől. Beszélhetnénk itt arról az ígéretről is, amit az állam tett nekünk; mondjunk le arról, hogy magunk, együtt intézzük a saját ügyeinket, cserébe biztonságban leszünk; vagy arról, amit a kapitalizmus tett – hogy királyként élhetünk, ha hajlandóak vagyunk vásárolni a kollektív alárendeltség részvényeiből.

Mindez összeomlott. Csak az maradt, amit egymásnak ígérhetünk. Közvetlenül. Gazdasági és politikai bürokrácia nélkül.

A forradalom azzal a kérdéssel kezdődik, hogy szabad nők és férfiak milyen ígéreteket tesznek egymásnak és hogyan teremtünk ezekből egy másik világot.

Már megjelent:

BROSURÁK:

I. Románul

1. *A. Răvășel* – Mircea Rosetti
2. *Adina Marincea* – Asta (nu) e o poveste de dragoste! LoveKills, punk și primii 20 de ani de anarha-feminism în România
3. *Adrian Tătăran* – Panaît Mușoiu
4. Anarhie relațională, nu libertarianism! Mic ghid de re-imaginat relațiile noastre de zi cu zi
5. Anarhismul și vechea mișcare socialistă
6. *Andie Nordgren* – Anarhia relațională (introducere de *hopancarusel*)
7. Anuarul Anarhivei 2020
8. *André Gorz* – Ideologia socială a automobilului
9. *bell books* – Să înțelegem patriarhatul
10. *CCRI / EZLN* – O declarație pentru viață și alte texte (2020-2021)
11. *Chiara Bottici* – Anarhafeminism: către o antologie a transindividualului
12. *Colin Ward* – Anarhismul ca teorie a organizării
13. *CrimethInc* – *Vot vs. Acțiune Directă*
14. *Cristian-Dan Grecu* – Csipike – piticul comunist
15. Cum să organizezi un grup de Cruce Neagră Anarhistă. Un ghid practic
16. *David Graeber* – Ești un anarhist? Răspunsul te-ar putea surprinde!
17. *David Graeber* – Noii anarhiști
18. *David Graeber* – Speranța în comun
19. *Dennis Fox* – Anarhism și psihologie
20. *Necunoscut* – Slogane din mai 68
21. *Emma Goldman* – Căsătorie și iubire
22. *Emma Goldman* – Gelozia: cauze și posibile remedii
23. *Emma Goldman* – Nu există Comunism în URSS
24. *Errico Malatesta* – Anarhia
25. *Giorgio Agamben* – De la un stat al controlului către un praxis al puterii destituate
26. *Institutul pentru Studii Anarhiste* – Genul
27. *Ionuț-Valentin Cucu* – Kurzii, între naționalism

- identitar și federalism libertar
28. *Lucy Parsons* – Principiile anarhiei
  29. *Martin Veith* – Neobosit! Iuliu Neagu-Negulescu
  30. *Mechel Stanger* – Amintirile unui anarhist din România
  31. *M.E.K.A.N.* – Demoni Dansatori: cugetări provizorii asupra mișcării free party siciliene
  32. *Mihail Bakunin* – Catehism revoluționar
  33. *Murray Bookchin* – Municipalismul libertar
  34. *Murray Bookchin* – Revolta marinarilor din Kronstadt
  35. *Philip Riehl* – 10 reguli pentru o societate non-violentă
  36. *Piotr Kropotkin* – Ordinea
  37. *Robert Graham* – Ideea generală a Revoluției la Proudhon
  38. Sub același acoperiș: Antologia revendicărilor și analizelor pentru dreptate locativă — o perspectivă intersecțională în contextul pandemiei COVID-19
  39. Suprerealism și anarhism
  40. *Veda Popovici* – Poliția Ucide! Practici și principii pentru o solidaritate feministă anti-represiune
  41. *Vlad Brătuleanu* – Anarhismul în România

II. Magyarul

42. A Combahee River Collective Nyilatkozata
43. *Adina Marincea* – Ez (nem) egy szerelmi történet! LoveKills, punk és az anarhafeminizmus első húsz éve Romániában
44. *Angela Davis* – Reformáljuk meg vagy számoljuk fel a börtönöket?
45. *Audre Lorde* – A düh használatáról: a rasszizmusra válaszó nő
46. *Audre Lorde* – Életkor, rassz, osztály és nem: Nők újradefiniálják a különbséget
47. *bell books* – Feminista politika
48. *bell books* – Megérteni a patriarhátust
49. *Carmen Gheorghie* – Fejünkbe húzzuk a szoknyáinkat a roma feminizmusért

Már megjelent:

IV. Más nyelvek

69. *M.E.K.A.N.* – Ekstase in Zeiten der Cholera
70. *Veda Popovici* – La Police assassine ! Pratiques et principes pour une solidarité féministe contre la répression.

KÖNYVEK:

I. Románul

1. Nicolas Trifon: un parcurs libertar internaționalist – interviuri
2. *Iuliu Neagu-Negulescu* – Arimania
3. *Mihail Bakunin* – Dumnezeu și Statul
4. Precum furtunile – colecție de poezii queer
5. *Henry David Thoreau* – Walden sau viața-n pădure (o ediție ilustrată)

III. Angolul

50. *Carolina Vozian* – Könyv, kégli, kéreg, kuckó, kvártély
51. *CrtimethInc.* – Az én mint Másik. Reflexiók az öngondoskodásról
52. *David Graeber* – Közös remény
53. *David Graeber* – Te anarchista vagy? A válasz meglephet!
54. *Georgiana Aldessa Lincan* – A fehér privilégium felhasználása a társadalmi igazságosságért folytatott harcban
55. *Giorgio Agamben* – Az ellenőrző államtól a destituáló hatalom praxisáig
56. Határonkon átvélő feminista manifesztum
57. *Két Dűsznómia* – A személyes egyben politikai – javaslatok baloldali aktivista körökben alkalmazható jó gyakorlatokra
58. *Kimberlé Crenshaw* – Az interszekcionalitás sürgőssége
59. *Vincze Enikő* – Küzdelmek a társadalmi reprodukció terén világhírű idején: Lakhatási igazságosság Romániában
60. *Murray Bookchin* – Libertárius municipalizmus
61. *Oana Dorobanțiu* – Szövetségesség és performativitás: mit jelent szövetségesnek lenni?
62. *The Ongoing Collective* – Anarhafeminista Manifesztum 1.0
63. *Adina Marincea* – This is NOT a love story! LoveKills, punk and the first 20 years of anarha-feminism in Romania
64. *Cosmin Koszor-Codrea* – Science popularization and Romanian anarchism in the nineteenth century
65. *Cristian-Dan Grecu* – Csipike – the Communist Pipsqueak
66. *M.E.K.A.N.* – Ecstasy in the time of cholera
67. *Vlad Brătuleanu* – A Brief History of Anarchism in Romania
68. Essential Strike Manifesto for the 8th of March / A nélkülözhetetlen sztrájk március 8-i manifesztuma / Manifestul grevei esențiale de 8 martie

